

Az ötletnek szűk a méhe ahhoz, hogy életrevaló gondolatot kihordhasson és világra hozzon. Az egy ötletből szervezett, afféle egysejtű művek akkor maradnak illendően arányosak önmagukhoz, ha beérik magukkal s abból osztódnak, amijük van: abból az egy ötlet-sejtéből. Örökzöld művek egész sora — például az egykori francia vígjátékok fajtája — tenyészik így vígan a világban és senki nem kér számon tőlük magasabbrendű eszmei fejlettséget. A baj akkor kezdődik, amikor egy amőba gerinces utódban próbál folytatódni.

Ilyesféle baja van Bárány Tamás *Velünk kezdődik minden* című művének, amely Semsei Jenő dramaturg bábáskodásával gondolatokat kívánt szülni a maga többé-kevésbé épkezláb ötletéből a tévé képernyőjén. Az ötlet-csíra annyi, hogy egy hígvidám fiatalember, legalább egy víkend idejére, megpróbál mélykeserű kiábrándultnak, zsebében degesz biztosítékokkal ágrólszakadt, szabad csavargónak, nagyonis megelégedett körülményei között örök elégedetlenné, beavatott létére kívülrekedtné, villatulaj léte-re villabetörőnek látszani. Ezt az ötletet lehet kedvesen, könnyű íróniával, helyzetkomikumok egymásra halmozásával, bonyodalmas fordulatokkal, lélegzetelállító ötletekkel továbbszöni. Sokféleképpen, csak társadalombölcsező gondolatokkal nem.

Itt mégis ez történik.

VELÜNK KEZDŐDIK MINDEN

BÁRÁNY TAMÁS
TÉVÉ-JÁTÉKA

S mert ez, az ötlet le származott gondolatai kétfejű logikával — tehát voltaképpen fejtellenül — jönnek a világra, spirituszbba való teremtményekként. Épkezláb, bal-jobb végtagok helyett százfélék kapdosnak és rugdalóznak, öt-hat-hét fölös számú szemmel sem látnak jól, két-három szájukkal sem mondanak igazat, két-három szívükkel sem éreznek valamirevalót. Ötlet és gondolat nehézségtelű, összenőtt

szíami ikerként jött itt a világra, közös és mégis más pulzus-számú vérkeringéssel, más-más nemű táplálékot egy emésztőrendszerbe gyömöszölve. Valójában hát életképtelenül — csak képernyőre képesen.

Ötlet és gondolat mesterségesen összekényszerített együttéléséből mesterséges, ál-mély dialógusok fakadnak, kőtáblára vésendő mondatok, — ahol egy vicc többet mondana, — sarkigazságok, de csak az utcasarokról. Ez az emelkedett hanghordozás valamely irodalmias veret ad a tévé-játéknak, amelyhez pedig az anekdota egyszerűsége és közvetlensége jobban illenek. Voltaképp csak is ez illenek hozzá.

Nyilván ez a „veretesség” vezette félre Gaál Albertet is, mikor rendezői eszközeivel nagyobb mondandóhoz gyürkőzött, mint amekkorára ezé a történeté. Ő is, az operatőr Szilágyi Virgil is vas-súlyzókat alatt roskadozik, mikor a hurkapálca két végére szerelt, felfújt golyókat emel. S a gondolat erőfeszítéseitől szakadnak meg a szereplők is, amikor pedig valójában csak csevegnek. Bizonyos, hogy a két tehetős fiatal színész: Szegváry Menyhért és Szerencsi Éva, nem beszélve Bessenyei Ferencről, Békés Ritáról, Bitskey Tiborról, őszintében tudna szólni, őszintében tudná élni a maga szerepét, ha nem azt szólná s nem azt a figurát élné, amit ebben a tévé-játékban mondania és éreznie kell.

MÁTRAI-BETEGH BELA